

Když zazvoní radost

Potkáte-li Jirku na ulici, určitě nevzbudí vaši pozornost. Rozhodně nikdy nebyl kulturista s vypracovaným svalstvem, přitahujícím pohledy mladých dam a babičky si při setkání s ním netiskly v hrůze k srdci taštičku s penězi. Co na něm ještě teď, když už má na hřbetě pár křížků, upoutává, jsou jeho oči a jeho milý úsměv. A dáte-li se s ním do řeči, zjistíte s překvapením, že jeho zájmy neulpívají jen na povrchu, že má pozoruhodný rozhled a vědomosti i v tak odlišných disciplínách jako jsou fyzika a literatura. Navíc má citlivé srdce, hlubokou náklonnost ke zvířatům a je příjemné povídat si s ním o čemkoliv. Protože na fyziku nestačím, mluvili jsme hlavně o literatuře.

***

Jirko, napsal jsi nejen nádhernou knížku o svém koníčku – rybaření a další pro děti o životě v podmořském korálovém světě, ale pro dospělé i pozoruhodnou knihu Když zazvoní radost o svých životních dobrodružstvích, za které by se nemuseli stydět ani Hanzelka se Zikmundem. Ti ovšem jen popisovali cizí krajiny, zatímco Ty jdeš na kořen věci a líčíš, jaké měly Tvé poznatky odezvy ve Tvém životě a jak Tě formovaly. Já bych tuhle Tvou „dobrodružnou zповěď“ klidně navrhla jako povinnou školní četbu, aby studenti nemuseli studovat jen klasiky, ale dostali konečně do ruky něco, co by je opravdu zajímalo a s čím by se mohli ztotožnit. Možná, že by se tím i naučili mít radost ze čtení, co myslíš? Co Tě přimělo k psaní- literatura a poesie přece skoro nikdy nevedou ke zbohatnutí?

***

Kdykoliv se kdy v mé přítomnosti o mně mluvilo, vždy jsem se nekontrolovaně červenal. Bylo to působeno střídavě radostí či hanbou. Tentokrát se ale Marcelo červenám rozpaky nad Tvou chválou. Chci se vyhnout projevům skromnosti, která by se mohla považovat za falešnou, a tak chci jen dodat, že být poctěn takovou chválou je jedním z vysněných cílů mého života. Bohužel stále ještě ale nevěřím, že si ji zasloužím.

K vlastnímu psaní jsem se dostal již v základní škole. Nejprve to bylo písmeno „A“, ke kterému náš pan řídící později přidal další a naučil nás z nich tvořit slova. Potom chyběl jen malý krůček a spojená slova mně najednou začala zhmotňovat myšlenky. Poprvé jsem mohl přenést své myšlenky z bez-dimenzním prostorem mého vědomí do světa kolem mě. To bylo pro mě překvapivé poznání, ze kterého se stále ještě i nyní raduji.

Na rozdíl od mluveného projevu, psaní mě fascinovalo svým časově nelimitovaným potenciálem, a tudíž netrvalo dlouho a objevil jsem svět knih. V pročítaných knihách jsem si vytvořil svůj vlastní svět, ve kterém mými přáteli byli hrdinové příběhů, se kterými jsem potom prožíval jejich všechna dobrodružství, strasti a radostné chvíle. Knihy mně umožnily cestovat časem zpět a poznávat svět, který již nikde neexistoval.

Byl jsem ale jen v pasivní roli čtenáře a jak čas ubíhal, psaní, a to třeba i jen velice krátkých článků, mě lákalo čím dál tím více. Na uskutečnění tohoto mého snu jsem si ale musel počkat, a tak poprvé jsem začal zveřejňovat své články až v sedmdesátých letech v časopisu „Svět v obrazech“. Měl jsem spoustu fotografií z mé cesty přes Asii do Evropy, a tak zcela jednoduše jsem jednoho dne zaklepal na dveře redakce časopisu v Pařížské ulici. Velice mně tenkrát pomohlo, že pan redaktor Bouček nechtěl o mně nic vědět a ani o tom, jak jsem se vůbec do Asie dostal.

Napsat mou prvou knihu „Pohádky Korálového moře“ mě napadlo při mé dovolené na Fiji. Chtěl jsem se podělit o ty krásné zážitky a představil jsem si, jak jako mladý kluk bych podobnou knihu uvítal.

Druhá má kniha byla v podstatě vytvořena mou touhou se ke konci života vyzpovídat ze svých hříchů. To jsem si ale uvědomil až po jejím napsání. Tento důvod jsem i uvedl v předmluvě knihy. Cituji:

“Můj oblíbený spisovatel Oscar Wilde kdysi řekl, že ‘vrcholným okamžikem člověka v jeho životě je, když klečí na kolenou, bije se v prsa a zpovídá se ze svých hříchů’.

To se většinou neděje zrovinka když jeden ty hříchy páchá, ale když si je jednoho dne všechny uvědomí. Nemusí se vždy jednat jen o hříchy proti desateru božích přikázání, ale i o hříchy, spáchané proti vlastnímu svědomí.”

Motivace k napsání ostatních knih byla již jen touhou zhmotnit mé jiné představy: Kdykoliv jsem potom poprvé držel výtisk své nové knihy, odměnou mně byla radost, kterou jsem jen stěží v sobě potlačoval. Měl jsem radost z toho, že mé myšlenky se dostaly do našeho, tří-rozměrného světa!

Ačkoliv jsem během svého života měnil často své názory a cíle, přesto ani jednou jsem ve zbohatnutí smysl života nikdy nehledal. Být bohatý je samozřejmě příjemný, vedlejší produkt našeho činění a nikdy bych se proti zbohatnutí nebránil. Věřím totiž, že bohatý člověk, pokud si to uvědomí, může učinit na tomto světě spoustu dobra.

Překvapuje mne také, že jsi svoji prvotinu napsal nejprve anglicky a teprve potom česky. Anglicky se jmenuje The Vigor Ting , česky Když zazvoní radost. Vigor je odvozenina z latinského vigere, což znamená být energický, žít plně. Žil jsi také v německy hovořícím prostředí ve Vídni. Emigrantům obvykle trvá dost dlouho než zvládnou nový, neznámý jazyk. I Tvé překlady několika básní Vrchlického, Erbenovy „Kytice“ a Máchova „Máje“ do angličtiny jsou – pokud tomu rozumím – úspěšné . To se podaří jen jednomu z tisíce. Jak to přijde, že jsi tak rychle ovládl oba jazyky? Měl jsi snad nějakou průpravu už doma v Čechách?

Když jsem se rozhodl psát knihy, žil jsem již třicet pět let v anglicky mluvícím prostředí a tak jsem si na češtinu netroufal. Kdykoliv jsem totiž četl nějakou českou, v současnosti vydanou knihu či časopis, vždy jsem si připomněl, že čas se nezastavil a vše, včetně jazyka, se mění.

Po vydání první, anglické knihy jsem si ale také uvědomil, že hodně mých přátel anglicky neumí a tak jsem se ji pokusil napsat také česky. Byl jsem překvapen, že ačkoliv jsem psal o stejných událostech, kniha “Když zazvoní radost”, což je česká verze mé druhé knihy “The Vigor Ting”, je trochu jiná. Jelikož nevěřím, že o tuto knihu bude v Čechách zájem, toto vydání je určeno jen pro mé přátele a tudíž jsem se vůbec nenamáhal dát mé psaní profesionálně opravit. To platí i o mých ostatních, česky vydaných knihách, které vydávám sám přes internetový obchod Amazon.com.

Názvem knihy jsem chtěl naznačit, že se jedná o chvíle mého života, které jsem intenzivně prožíval. Kdykoliv jsem započal něco nového, vzrušujícího, mou duši “zazvonil” pocit jakési nezkroutilné radosti, která mně vždy změnila monotonní den ve svátek.

Co se cizích jazyků týče, vždy jsem jimi byl fascinován. V mládí jsem byl často nemocný a trávil jsem měsíce na gauči pod starým rádiem. Od první chvíle, kdy jsem si na něm našel stanice, kde hovořili jinak než česky, jsem propadl touze porozumět tomu nesrozumitelnému přílivu slov. Dlouhé hodiny jsem potom poslouchal a dával si dohromady, která řeč je která. Jednou jsem našel polskou stanici a po delším poslouchání jsem ke své velké radosti zjistil, že jim občasné věty rozumím.

Prvou, používanou cizí řečí byla pro mě němčina a mé primitivní začátky jsem praktikoval na trpělivých turistech v NDR. Ti jezdili do Krkonoš na rekreaci a snad všichni z nich neprozřetelně souhlasili, že během vycházek mě budou učit německy. V roce 1964 mně dokonce jedni manželé Langeovi dali jejich kapesní slovník, který si přivezli sebou. Ani čtrnáct dnů mého neustálého vyptávání je dostatečně neotrávil a ve věnování na první stránce se prohlásili za mé přátele. Slovník stále ještě mám a tohoto věnování si vážím čím dál tím více.

S angličtinou to bylo trochu jinak. Učil jsem se ji ve škole a tak po třech letech jsem uměl pozdravit, zeptat se jak se jeden má a odříkat zpaměti kus článku o jakési Mary, která přecházela ulici na žluté světlo. Z nějakých neznámých důvodů jsme se totiž museli naučit ten článek předříkat zpaměti. Když jsem poprvé v Austrálii tento naučený kousek angličtiny použil, byl jsem překvapen, že mně nikdo nerozuměl a že byli dokonce přesvědčeni, že to co jim přednáším angličtina není. Také jsem nakrátko naivně uvěřil ve všeobecnou víru, která tenkrát byla v Československu normou, že se anglicky lehce naučím, jen co budu mít možnost žít v anglicky-mluvícím prostředí.

Z tohoto omylu mě hned po mém příjezdu do Austrálie, v březnu 1967, vyvedl jeden český “starousedlík”. Tvrdil, že po patnácti letech se anglicky nenaučil a česky zapomněl. To mě vyděsilo natolik, že jsem okamžitě přestal navštěvovat večerní kurs angličtiny, pořádaný pro čerstvé přistěhovalce, neboť podle rozvrhu měli naplánováno nás naučit fluentní angličtinu až po třech letech docházky. Denně jsem si potom psal padesát slovíček a hned je zkoušel na komkoliv, kdo mě ještě neznal a nestačil tak před mými pokusy o konverzaci zavčas zmizet. Ambiciózně jsem se zapsal na kurs na večerní průmyslovce a na konci roku 1968 se mně podařilo s vyznamenáním maturovat z Chemie a Fyziky. To stačilo pro universitu aby mně velkoryse udělili plnou maturitu a dva roky po mém příjezdu jsem začal navštěvovat fakultu přírodních věd na tasránské universitě.

To vše zní velice pozitivně, ale nyní vím, že mé znalosti angličtiny byly tenkrát přinejmenším chabé. I nyní zastávám názor, že to proslulé “vím, že nic nevím”, platí i pro mé současné znalosti. Mé první, anglicky psané knihy, jsem si nechal profesionálně opravit, ale další, speciálně sbírku básní, má milá opravátorka opravit odmítla. Tvrdila, že na básně a fyziku nestačí. Byl jsem překvapen, neboť jsem se až do té doby domníval, že anglická gramatika je stejná, a to ať se již jedná o cokoliv.

Takže mé znalosti jazyků jsou omezené. V němčině špatně skloňuji, většinou nevím o který rod se jedná a v angličtině dávám často nesprávné předložky, pletu si slovosled atd. atd. Navíc mluvím s akcentem a tak i po desítkách let jsem stále zahrnován otázkou, odkud jsem do Austrálie přišel. Nejprve jsem statečně rozhlásoval, že jsem z Českoslovenka, ale záhy jsem s tím ale přestal, neboť většinou potom následovala otázka: “Jak se má Tito?”

Nyní na otázku “Odkud pocházím?”, odpovídám že jsem ze Záryb.

Přišel jsi do exilu před rokem 1968, pak ses vrátil zpět do Čech a potom znovu odešel, tentokrát do Austrálie a napařád. Co toho bylo příčinou? Tvoje rodina? Touha po dobrodružství? Mladistvá láska?

Československo jsem opustil zcela mondénní cestou, a sice jsem se nevrátil ze zájezdu do Rumunska k moři, který se vracel přes Vídeň. Má motivace k tomuto byla zcela jednoduchá - po mnohonásobném přečtení knih Jacka Londona jsem toužil po zasněžených horách Kanady a Aljašky.

Po příjezdu do Vídně jsem se nahlásil na policii a když jsem jim sdělil, že mým úmyslem je odjet do Kanady, poslali mě na kanadské zastupitelství, abych si tam podal co nejdříve žádost o imigrační visum. Tvrdili, že mě nyní na pár týdnů zavrou, než si ověří mou totožnost, a mezi tím se má žádost bude již zpracovávat.

Nechal jsem si kufr s kytarou na policii a vydal se hledat kanadské zastupitelství. Byl jsem v cizím městě, německy jsem spíše koktal než mluvil a hodina, kdy jsem se musel vrátit zpět na policii, se nemilosrdně blížila. Bylo již odpoledne, když jsem narazil na budovu, kde visela slibně vypadající vlajka. Bylo to ale australské zastoupení a ne kanadské. Kráčeje chodbou jsem obdivoval fotografie bílých pláží a když jsem nakonec stanul u fotografie jakýchsi zasněžených hor, kde se lyžovalo, nemohl jsem uvěřit svým očím!

Náhodou kolem procházela jistá paní Bergauer, která po mé počáteční němčině na mě hned spustila česky. Když jsem tu budovu opouštěl, měl jsem již v kapse potvrzení, že jsem si zažádal o vystěhování do Austrálie. To nesmírně vylekalo oba policisty, kteří si mysleli, že jsem si spletl Austrálii s Kanadou. Trvali na tom, že jim musím ještě párkrát opakovat, že vím, že jedu do Austrálie a ne do Kanady? Nakonec mávli rukou a opakovali, slova "Scheiss" a "Abenteurer", což jsem již tenkrát věděl, že to představuje jakousi obdobu dobrodruha. A tím jsem asi tenkrát skutečně byl. Takže to byla touha po poznání, po dobrodružství, po objevování nových obzorů, která tenkrát vedla mé kroky.

Po mém příjezdu do Austrálie se každý rok vlekl, jako kdyby nechtěl nikdy skončit. Když se přiblížil pátý rok mého pobytu v zahraničí, zdálo se mně, že od mého odjezdu z republiky uběhlo hned celé století. Pozvolna slib, který jsem před odjezdem dal jedné dívce, pro kterou se vždy při vzpomínce na ni mé srdce podivně rozbušilo, se mně vybavoval více a více s každou vzpomínkou. Nakonec jsem si koupil nové pohorky na cestu a vydal se přes Singapore a Malajsko do Evropy. V té době jsem měl již australský pas a ve Vídni mě po pár týdnech zdráhání do něj dali třídenní visum k návštěvě Československa. Dodali, že pokud chci v Československu zůstat, tak si to musím vyřídit tam, a ne s nimi ve Vídni.

Po mém příjezdu na hranici mě vyvedli z vlaku, dovezli do Budějovic, s úžasnou trpělivostí si vyslechli co vše jsem se v cizině tropil a kolem půlnoci mě propustili s tím, že se musím v Praze přihlásit. Také mně neopomenuli připomenout, že jsem byl odsouzen za nedovolené opuštění republiky a že v nejbližší budoucnosti na mě čeká vykonání trestu.

I bez tohoto upozornění byl návrat pro mě velikým zklamáním. Já hledal dívčinu mých snů, a s ní i své ztracené mládí, ale ani jedno jsem samozřejmě nenašel. Naštěstí se na mě vztahovala amnestie, kterou prezident republiky vyhlásil nějaký měsíc po mém návratu, a já tak nemusel do vězení. Byl jsem ale oceňován jako "navrátilce" a mé existenční možnosti byly omezeny kádrovým posudkem, který se za mnou táhl jako vůně olomouckých syrečků. Nemohl jsem cestovat ani do socialistických zemí a všední život v nově "upraveném" Československu se mně nezamlouval. Rychle jsem zapomněl na to málo špatného, co mně potkalo v Austrálii a společně se svou manželkou Olgou jsme si vysnili jako ultimátní cíl emigraci do Austrálie. Podali jsme si hned několik žádostí o vystěhování, které ale byly všechny zamítnuty. Má nevlastní matka to nemohla pochopit a tvrdila, že republika má být ráda, když se chceme odstěhovat.

Když v létě 1979 vláda vyhlásila, že majitelé "šedivého" cestovního pasu, platného jen pro země socialistického tábora, mohou na své cestě do Bulharska projet Jugoslávií, věděli jsme, že Olga má konečně šanci z republiky oficiálně odjet. Se mnou to bylo horší, já žádný, a to ani šedivý pas jsem neměl. To mně ale nezabránilo si s pomocí skutečného přítele takový pas ilegálně pořídit a tak se stalo, že po pár štrapacích jsme se nakonec s Olgou objevili ve Vídni. Shodou okolností to bylo po třinácti letech a přesně v ten samý měsíc a v ten samý den, kdy jsem se poprvé dostal do Vídně v roce 1966! Jak potom nevěřit v osud?

***

Kdybych se narodila do takové rodiny jako Ty – chudé poměry, otec přesvědčený komunista, ze 4 strýců jen jeden konzervativní natolik, aby Ti dal jako malému chlapci možnost vidět i druhou stranu mince – nu, asi bych věčně uctívala socialistická božstva Marxe, Lenina a spol. Ty jsi dokázal překročit čáru a začít přemýšlet vlastním mozkiem. Co způsobilo že se tak stalo?

Až do svého příjezdu do Austrálie jsem se o politické dění absolutně nezajímal. Ve svém otci jsem totiž viděl odstrašující příklad, co se jednomu stane když tak činí. Na okresním sekretariátě pracoval jako téměř bezvýznamný úředníček pro “stranu”, jak s oblibou tvrdil, a na klopě nosil její odznak. Za dlouhé, odpracované hodiny dostával třináct set korun měsíčně a občas nějaké vyznamenání.

Doslova díky jemu, můj život v bývalém Československu byl snadný a všude jsem měl dveře otevřené. Bral jsem to jako samozřejmost a vůbec jsem si neuvědomoval samotnou podstatu těchto privilegií.

V Austrálii jsem tenkrát najednou viděl rozdíl mezi systémem tam a tím, na který jsem byl zvyklý. Byl jsem opojen svobodou, kterou obyvatelé Austrálie disponovali, jednoduchostí státního aparátu a hlavně přívětivostí lidí. Nikdo se do autobusu necpal, všichni byli vůči sobě uctíví a především přátelští. Jezdit stopem bylo velice snadné, neboť pokud nezastavilo hned prvé auto, tak druhé či třetí určitě ano.

Nic ale netrvá věčně a již během studia na universitě jsem byl hořce zklamán, neboť jak první rok, tak ani na druhý rok jsem nedostal stipendium. Musel jsem se živit sám, platit si skromný podnájem a udržovat své malé autíčko. V době, kdy ostatní studenti si užívali víkendů, já musel po večerech pracovat v hotelu a přes den na zahrádkách starých lidí. Počítal jsem každý dolar dvakrát a s nostalgií vzpomínal, kdy jsem si užíval života a peníze byly ve své důležitosti zatlačeny do pozadí.

Po návratu v roce 1972 do Československa jsem si začal i všimnout skutečností, které jsem tam doposud nezaznamenával. Nejprve mně udivila všeobecná korupce obyvatelstva. Potom hned to bylo nesmyslné omezování svobody cestování a přístupu k informacím. Najednou jsem viděl na vedoucích místech lidi, kteří by za normálních podmínek taková místa zastávat nemohli. Denní bombardování naivní propagandou mně neustále ubezpečovalo, že jsem se ocitl ve světě, kde pravda je potlačována a lži propagovány.

Naštěstí jsem se ani po tomto nevychýlil na jednu či druhou stranu politického spektra a začal jsem posuzovat situace, události a informace z nezávislého nadhledu. Takže nyní je netřídím na pravičácké, levičácké, demokratické, totalitární atd., ale na pravdivé nebo lživé, což je ovšem to nejtěžší.

***

Žil jsi dost dlouhou dobu v Rakousku. Jak sis sám pro sebe vyřešil dějinný problém českého národa? Jak Tě přijali německy mluvící a myslící lidé mezi sebe? Komunisté za Tebou poslali Tvého tátu aby Tě přinutil se vrátit.

V Rakousku jsem žil a pracoval jen necelých šest měsíců. S výjimkou jedné chvíle, kdy mně zábly nohy v mých erárních gumákách, a já se narychlo domáhal zjistit od jedné paní na ulici kde je místní, vyhlášený hambinec, vždy jsem se setkal s naprostou ochotou a i s přátelským zacházením. I nyní jsem jim stále ještě za mnoho vděčný - jedna paní mně vzala do podnájmu a její pes se kvůli mně naučil česky. V průběhu těch šestim měsíců jsem pracoval u tří firem a všichni zaměstnanci se ke mně chovali, jako kdybych byl ve Vídni narozený. Jen mou němčinu museli jistě omlouvat tím, že jsem asi nevychodil ani základní školu.

Dokonce tak přátelsky se chovali i k mému otci, který pro mě do Vídně přijel. Jednalo se speciálně o mou paní domácí, již dlouholetou vdovu a její sestru, která shodou okolností byla také již dlouholetá vdova. Obě se otce ujali s péčí hodnou vlastní rodiny. Když otec viděl, v jakém prostředí žijí a jakými lidmi jsem obklopen, přestal mluvit o mém případném návratu a přestal mně věřit, že se ještě kdy setkáme.

***

Která zaměstnání se Ti zamlouvala nejvíc a co sis z každého odnesl?

Tato otázka mě již jednou přinutila k troše statistiky a tak jsem procházel všechna má zaměstnání, která jsem doposud měl. Napočítal jsem celkem 43 zaměstnání ve 28 profesích. V žádné jsem ale samozřejmě nevynikl a naštěstí některé profese to ani nevyžadovaly. Nikdy jsem ale nepovažoval za důležité, v jaké profesi pracuji.

Nejvíce se mně zamlouvalo mé zaměstnání u firmy Dumez v Západní Austrálii, kde jsem v podstatě v žádné profesi nepracoval. V roce 1971 firma stavěla zdvojení existujících kolejí z Dampieru do povrchového dolu na železnou rudu v Tom Price. Toto zaměstnání mně zprostředkoval můj přítel Radek Maršálek, který byl tenkrát v Sydney manažérem australské pobočky.

Když jsem asi po čtrnácti dnech cesty autem dorazil do Dampieru, z firmy tam byli jen dva inženýři, oba Francouzi. Rozpačitě si prohlíželi dopis od Radka a nevěděli, co si o mně mají myslet. Nakonec mě zapsali

do jakési evidenční knihy já se tak stal v pořadí třetím zaměstnancem firmy Dumez v Západní Austrálii. Mým úkolem bylo na asi 20 Km vzdálené křižovatce čekat na kamiony, které přivezou kabiny a stroje pro plánovanou stavbu.

Prvý kamion přijel asi po týdnu a já velice důležitě podepsal, že jsem převzal prvé ubikace. Během dalších dnů jsem podepisoval, že jsem převzal vše co přiváželi a když první zaměstnanci postavili prvé kabiny a nainstalovali klimatizaci, přestěhoval jsem se z Dampieru do jedné z kabin.

Po pár týdnech ale kamiony přestaly přijíždět a tak jsem neměl co podepisovat. Vydal jsem se proto pro další instrukce do Dampieru, za těmi dvěma francouzskými inženýry. V kanceláři Dumezu mně sdělili, že oba jsou již zpět ve Francii a tak, abych nebudil pozornost jsem rychle z kanceláře zmizel. Při prvé příležitosti jsem na vedoucím kempu vyzvídal co on si myslí, že u firmy dělám? Po asi pátém pivě mně sdělil, že si je jistý, že jsem nějaký dozorce, poslaný ze Sydney a sliboval, že to na mně nikomu nepoví.

Já měl ovšem dilema, jak se chovat a co dělat, aby i nadále mně platili výplatu s těmi štedrými přesčasy. Tak jsem obcházel kemp, počítal jsem kolik máme buldozerů a odháněl jsem si mouchy z nosu. Spřátelil jsem se s jedním dvoumetrovým ještěrem a jedním polodivokým kocourem, které jsem pravidelně zásoboval z bohatého výběru masa ve skladu kuchyně. Jednou jsem ve svém pracovním zanícení zavítal i do skladu, kde jsem objevil promítačku na filmy a hned celou kolekci filmů. Vzpomněl jsem si na svá léta referentování ve Špindlerově Mlýně a začal jsem pouštět zaměstnancům po večerech filmy. Když jsme přehráli všechny co jsme měli, objednal jsem jiné a kino v přírodě hlučelo nadšením patronů a sykotem otvíraných plechovek piva.

Všechno ale jednou končí a tak i koleje byly postaveny a po sedmi měsících z kempu zbyla již jen má kabina a kuchyně. Firma mně ještě zaplatila letenku do hlavního města západní Austrálie a mému nejlepšímu zaměstnání odzvonil zvonec. V kempu se mně podařilo prodat všechnu mou skromnou výbavu včetně auta, a jediné, co jsem si mimo peněz odnášel, byly mé nově nabyté znalosti japonštiny. Naučil jsem se, a stále si to ještě pamatuji, jak se zeptat Japonců jestli jsou z Tokia a potom jim oznámit, že v zahradě je moucha.

Byla ovšem i jiná zaměstnání, ve kterých jsem se toho naučil více. Ve Vídni jsem se třeba naučil smažit hranolky a provolávat na kolemjdoucí, že máme placky s česnekem. Naučil jsem se také vytírat podlahu, obsluhovat automatickou myčku na nádobí a ke konci pobytu jsem se naučil proměňovat se v uniformě hlídače firmy Helwacht a používat baterku se třemi barevnými filtry. V Austrálii jsem se naučil, že jablka se mají trhat se stopkou a ne bez ní, za což byl vyhazov z práce. Také při tom trhání jsem se naučil nevěřit všemu, co se o Austrálii povídá. Definitivně jsem se totiž ujistil, že tvrzení o Austrálii, coby země s absolutním nedostatkem žen, je naprosto absurdní.

Měl jsem ale i zaměstnání, která vyžadovala jistou kvalifikaci a nosit ke košili kravatu. Tam jsem se naučil nebrat lidi na vedoucích pozicích zcela vážně a pravidelně si vybírat i ten nejmenší kousek dovolené. Také jsem objevil, že pokud v takovém zaměstnání si chci zajistit postup a kariéru, nesmím nikomu dát najevo, že vím více než kdokoliv jiný. Největší kariéru jsem udělal když jsem chodil pravidelně se všemi v pátek na pivo a společně s nimi věřil, že Anglie tvoří většinu Evropy.

***

Dá se říct, že jsi „dítě virtuálního světa.“ Máš svoji www stránku (na www.dlouhý.info, si můžete objednat Jirkovy knížky), je pro Tebe hračkou vyrábět zajímavá videa z přírody – a přece jsi neodhodil knihtisk. Co pro Tebe znamená tištěné slovo? Mladá generace ho pokládá za zastaralý, nemoderní, nehodící se do tohoto století... Má ještě vůbec smysl se jím zabývat?

Když jsem v roce 1980 poprvé usedl za počítač, nevěřil jsem jaký poklad jsem přidal do svého světa! Obzvláště prvé, pionýrské roky osobních počítačů byly naplněny entuziasty, kteří se věnovali programování ne jen z čistě komerčních důvodů, ale hlavně pro své potěšení. Byla to léta, na které snad každý kdo je prožil vzpomíná s nostalgií. Se stejnou nostalgií, s jakou se vzpomíná na mládí.

Poprvé jsem mohl psát dopisy, aniž by v nich byly překlepy či chyby v hláskování. Teoreticky samozřejmě, neboť se mně to prozatím ještě nepodařilo. Navíc jsem si mohl pořizovat fotografie, které byly instantní a nemusely se vyvolávat v chemických roztocích. K natáčení filmu jsem nemusel mít příšerně drahé a těžké vybavení a k jeho editování jsem nemusel mít mixovací stůl, který jsem ostatně stejně nikdy neměl.

Také hudba se nyní dá vytvářet přímo v tom čarovném, digitálním světě. Dokonce se mně i podařilo při zpěvu digitálně upravit můj hlas tak hodně, že to trvá celých pár vteřin, než se mé špatné, zpěvácké kvality projeví. Nyní mohu u počítače sedět dny a měsíce a nikdy nevyužiji všechny možnosti, které se přede mnou otevírají.

Digitální forma má ale i své negativní stránky. Speciálně u knih se mně zdá, že kniha, která provází lidstvo již po staletí, není nahraditelná její digitální formou. Té totiž chybí vůně otevřených stránek, vůně knihovny, pohlazení obalu a i její místo na nočním stolku.

Jednou z prvních knih mého mládí byla "Cesta kolem světa za osmdesát dnů", kterou napsal Jules Verne. S každou novou, čtenou knihou si vytvářím svůj vlastní, smyšlený svět, do kterého z knihy stěhuji příhody tam popsané. Ten svět jsem potom nosil ve svých představách až do chvíle, kdy jsem poprvé shlédl filmovou verzi této knihy. Po filmu jsem byl ale velice zklamán. Ten svět, který pro mě ve filmu vytvořili neodpovídal totiž mému, který jsem si speciálně pro tuto knihu vytvořil já. Zdál se mně velice ochuzený o rozměry a exotiku.

Tenkrát jsem si uvědomil, že mám raději svou představivost než takovou, kterou pro mě vytvoří někdo jiný. To ovšem v žádném případě není myšleno jako sebechvála mé představivosti, kterou nepovažuji za nadřazenou. Třeba v případě filmu "Doktor Živago", díky perfektnosti filmu si nevěřím, že by se mně kdy podařilo vytvořit lepší představu, než kterou vytvořili tvůrci filmu.

Každá nová generace přináší změny ale jen některé jsou trvalé. Ne všechny nové formy presentace umění jsou dlouhodobě atraktivní a některé ustálené, se již nikdy nezmění. Je tudíž jen otázka času, kdy lidé si vytříbí názory a třeba nové generace budou opět považovat tištěnou knihu za universálně přijatelnou formu umění.

Rozdíl mezi čtením tištěné knihy a čtením její elektronické verze považuji za stejný, jako rozdíl mezi originálem namalovaného obrazu a jeho vyobrazení na displeji. Podobné je to také s hudbou, operou a divadlem. Nic stoprocentně nenahradí originál. Veškeré elektronické gadgety jsou totiž svým charakterem intrusivní a narušují tu citlivou bilanci mezi realitou a sněním.

***

Co pokládáš za nejdůležitější čin svého života? Kdybys měl možnost ještě znova prožít už prožité – rozhodl by ses v některých věcech jinak?

Nyní jsem se chvíli zkoušel zamyslet, co byl nejdůležitější čin mého života, neboť jsem se nikdy předtím nad touto otázkou nezamyslel. Nemohu ale na žádný přijít a tak jsem přesvědčen, že všechny mé činy, ba i ty nejmalichernější, byly v mém životě stejně důležité. Stačilo třeba nenajít kanadské zastoupení a já namísto Kanady skončil v Austrálii. Také stačilo na jedenáctiletce stát před profesorem Šimkem s rukou v kapse a facka, která následovala, mně v budoucnu velice usnadnila život.

Jít životem zpět a opravovat prožité je jistě vysněným cílem mnohých z nás. Ani já nejsem ušetřen této touhy a samozřejmě bych velice rád mnohé změnil. Začal bych již jako malý, pětiletý kluk a mimo jiných náprav, nikdy bych již neukradl mému strýci jeho služební pistoli. Jako dospělý bych si vážil lásky, kterou mě druzí zahrnovali a možná, že by se mně i podařilo zrušit všechna smutná loučení.

Jen si nejsem jistý, zda to vše by mně zaručilo, že se stanu lepším člověkem než jsem jím byl na začátku mého života. Věřím totiž, že náhodnost našich rozhodnutí je tím pravým elixírem života a jen díky prožitým chybám jsme schopni se vylepšovat a tříbit své názory.

***

Děkuji za rozhovor. Ne, že bych chtěla předpovídat, ale mám pocit, že česká jabloň urodila jablíčko, co se dokoulelo až do Austrálie a že z něj tady dozrává nový plodný autor. Záleží na nás, zda jej včas objevíme.

Marcela Čechová